

Handläggare
Karin Bergström
Telefon: 08-50824252

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2024-05-23

Om allvarliga brister i samhällsvården av barn och unga

Svar på skrivelse SKHLM 2024/145

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 att skicka skrivelsen *om allvarliga brister i samhällsvården av barn och unga* till förvaltningen för beredning. Skrivelsen är framställd av Liberalerna. Moderaterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna har anslutit sig till skrivelsen.

I skrivelsen beskrivs kritik som riktats mot Statens institutionsstyrelse, SiS. Skrivelsen ställer tre frågor till förvaltningen:

1. Vilka konsekvenser har de stora brister som identifierats på SiS fått för Skärholmens stadsdelsförvaltning, både vad gäller brister på platser och bristerna i kvalitet?
2. Hur har kösituationen till SiS sett ut för möjligheterna för Skärholmens socialtjänst att akut få plats på SiS de senaste åren samt nu efter årsskiftet?
3. Finns det ungdomar som stadsdelen haft som skulle behövt SiS-placering men som fått vänta eller inte kunnat få det och vilka har konsekvenserna blivit?

Förvaltningen ser allvarligt på den kritik som riktats mot SiS gällande missförhållanden. Samtidigt är förvaltningen beroende av SiS för placering av individer som uppfyller kriterierna i 3§ LVU. När det då i vissa fall inte finns plats för ungdomen försvåras ett redan svårt arbete betydligt. Konsekvenserna blir att personer som står i behov av vård inte får det i tillräcklig utsträckning. När den vård samhället kan ge inte är tillräcklig, alternativt inte tillgänglig, uppnås inte barnets bästa. För att kompensera detta behöver förvaltningen arbeta med alternativa vårdinsatser, andra former av

placeringar och behandlingsinsatser, men även noggranna uppföljningar. Detta gör förvaltningen även om det är ett arbete som är resurskrävande.

Bakgrund

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 januari 2024 att skicka skrivelsen *om allvarliga brister i samhällsvården av barn och unga* till förvaltningen för beredning. Skrivelsen är framställd av Liberalerna, Moderaterna, Centerpartiet och Sverigedemokraterna har anslutit sig till skrivelsen.

Ärendet

Skrivelsen grundar sig på den kritik som riktats mot Statens institutionsstyrelse, SiS. Skrivelsen refererar bland annat till Justitieombudsmannens kritik mot SiS under februari 2023, samt mediala granskningar under efterföljande höst. Med anledning av detta uppdrogs stadsdelsförvaltningen att redogöra för:

1. Vilka konsekvenser har de stora brister som identifierats på SiS fått för Skärholmens stadsdelsförvaltning, både vad gäller brister på platser och bristerna i kvalitet?
2. Hur har kösituationen till SiS sett ut för möjligheterna för Skärholmens socialtjänst att akut få plats på SiS de senaste åren samt nu efter årsskiftet?
3. Finns det ungdomar som stadsdelen haft som skulle behövt SiS-placering men som fått vänta eller inte kunnat få det och vilka har konsekvenserna blivit?

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för individ och familj inklusive fritid.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser allvarligt på den kritik som riktats mot SiS gällande missförhållanden. SiS funktion är reglerad i lagen om vård av unga, LVU och en förutsättning för att bli placerad vid SiS är att barnet bedömts uppfylla kriterierna inom 3§ LVU, en beslutsgrund som brukar kallas ”eget beteende” och omfattar missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Då ett barn uppfyller kriterierna för 3§ LVU och står i behov av avskiljning och liknande är förvaltningen sålunda beroende av SiS. När det då framkommer att rapporter om missförhållanden, alternativt i vissa fall inte finns plats för ungdomen försvåras ett redan svårt arbete betydligt.

1. Vilka konsekvenser har de stora brister som identifierats på SiS fått för Skärholmens stadsdelsförvaltning, både vad gäller brister på platser och bristerna i kvalitet?

Barnen som placeras vid SiS har stora och ofta komplexa vårdbehov. Vid de fall SiS-placering används är det för att under en tid skydda barnet för att sedan övergå till vård i mer öppna former, alternativt som påföljd av dom. Detta gör att hela den efterföljande kedjan av vård är beroende av att vården vid SiS är god. Förvaltningen ser det som problematiskt att SiS inte kan garantera plats vid behov. Såsom lagen om vård av unga, LVU, är utformad är det enbart SiS som kan vidta vissa åtgärder för de ungdomar som behöver det. Vid de fall en ungdom bedöms ha sådana vårdbehov att det är aktuellt för placering vid SiS finns inte några likställda alternativ för förvaltningen. SiS-institutioner är till exempel de enda som får avskilja en ungdom och begränsa telefonkontakt. Vid de tillfällen det varit brist på plats behöver förvaltningen hitta liknande vård vid andra boenden utan möjlighet till avskiljning av den unge. En konsekvens av platsbrist på SiS blir att de HVB som håller högre vårdkvalitet blir fulla och utbudet av platser vid HVB minskar, vilket försvårar arbetet att hitta alternativ.

2. Hur har kösituationen till SiS sett ut för möjligheterna för Skärholmens socialtjänst att akut få plats på SiS de senaste åren samt nu efter årsskiftet?

Förvaltningen får generellt platser men ett fåtal individer har inte fått plats vid förfrågan.

3. Finns det ungdomar som stadsdelen haft som skulle behövt SiS-placering men som fått vänta eller inte kunnat få det och vilka har konsekvenserna blivit?

Förvaltningen för inte statistik över de ungdomar som inte får plats vid föreslagen vård. Vid förfrågan till berörd enhet inom förvaltningen framkommer att två kriminellt aktiva ungdomar har, på grund av kö, placerats vid HVB istället för SiS, vilket lett till att det inte funnits laglig möjlighet att begränsa deras kontakter med personer i den kriminella miljön. Även om det gäller ett fåtal individer är det allvarligt eftersom dessa individer ofta har koppling till/ utgör kärnan av kriminella nätverk och antas vara kriminellt aktiva tills att en placering på låst avdelning går att verkställa, vilket innefattar fortsatt grov brottslighet.

Jämställdhetsanalys

Missförhållandena och kö-situationen antas slå mot ett större antal pojkar än flickor, detta då majoriteten av de som placeras vid SiS är pojkar. Under åren 2020-2022 var 35 % av de intagna ungdomarna vid SiS flickor (www.stat-inst.se). Det är alltså svårt att veta om denna fördelning gäller för de som upplevt kränkningar och missförhållanden, samt kö. Det finns rapporter om flickor som farit illa vid SiS, men det går inte att säga att detta inte berör även pojkar.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonventionen fastslår att varje människa under 18 år är ett barn och att varje barn ska vara skyddade från bland annat narkotika, fängelse och våldsbrott. De barn som har ett kriminellt beteende behöver skyddas från ovanstående, även om det är barnet själv som driver på utvecklingen. Av den anledningen bedöms det vara till barnets bästa att ge vård för att avbryta utvecklingen, såväl i enlighet med som mot barnets vilja.

När den vård samhället kan ge inte är tillräcklig, alternativt inte tillgänglig, uppnås inte barnets bästa. För att kompensera detta behöver förvaltningen arbeta med alternativa vårdinsatser, andra former av placeringar och behandlingsinsatser, men även noggranna uppföljningar. Detta gör förvaltningen även om det är ett arbete som är resurskrävande.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Marianne Wikander
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse; Om allvarliga brister i samhällsvården av barn och unga.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2024-04-24
Marianne Wikander, Avdelningschef	2024-04-24